

ШКОЛСКИ ЕСЕЈ – ОПИСИВАЧИ

А. ЧИТАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ТЕКСТА

А.1. Смештање полазног текста у књижевноисторијски контекст (2 БОДА)

Смерница 1: Сместите полазни текст у књижевноисторијски контекст.

Могући одговори:

- савремена књижевност, друга половина 20. века
- обележја Селимовићеве прозе: модерност, егзистенцијалистичко промишљање човекове судбине и судбине света, психолошко профилисање ликова
- роман егзистенцијалистичке проблематике
- медитативно-есејистичко приповедање
- универзалне теме: трагичност људске егзистенције и насиље власти

2 бода	Ученик тачно и прецизно смешта дело у књижевноисторијски контекст.
1 бод	Ученик делимично тачно смешта дело у књижевноисторијски контекст.
0 бодова	Ништа од наведеног.

А.2. Општа обележја полазног текста (4 БОДА)

Смерница 2: Опишите у каквој се егзистенцијалној ситуацији налази јунак романа.

Могући одговори:

- усамљеност, осећање промашености и протраћености живота, старост, осећање кривње (због братове смрти), несигурност, огољеност, мука
- чуђење самоме себи и сумња у све на чему се темељио његов идентитет
- властиту муку јунак романа назива побуном
- у стању потпуне усамљености и кризе Ахмед Нурудин одлучује да пише
- из безнађа и бесмисла рађа се књижевност/дело/текст као нешто смислено што може оправдати и испкупити промашени живот

4 бода	Ученик тачно и детаљно описује егзистенцијалну кризу јунака, интерпретира је и повезује с романом у целини.
3 бода	Ученик тачно описује нека обележја егзистенцијалне кризе јунака.
2 бода	Ученик делимично тачно описује нека обележја егзистенцијалне кризе јунака.
1 бод	Ученикова интерпретација текста своди се на препричавање.
0 бодова	Ништа од наведеног.

A.3. Разумевање и познавање полазног текста (4 БОДА)

Смерница 3: Објасните која све значења јунак придаје писању.

Могући одговори:

- писање као огољавање: писање за јунака има моћ да открива и оно што жели да заборави јер је било превише болно (кривицу, срамоту, издају, тугу)
- писање као сигурно место: у безизлазном стању јунак романа схвата да једино може разговарати са самим собом и комадом папира
- писање као оптужба: ако текст потврђује истинитост нечега, оно је истовремено у стању проказати онога који пише и онога о којем се пише
- писање као неминовност: јунак упоређује писање са животом и смрћу, с нечим неизбежним чему се не може одупрети
- писање као сведочанство
- писање као „шејтански посао“

4 бода	Ученик аргументовано тумачи најмање три значења која јунак придаје писању.
3 бода	Ученик тумачи најмање два значења која јунак романа придаје писању.
2 бода	Ученик тумачи једно значење које јунак романа придаје писању.
1 бод	Ученикова интерпретација текста своди се на препричавање.
0 бодова	Ништа од наведеног.

A.4. Синтеза аргумената, ставова и читалачког искуства (4 БОДА)

4 бода	Ученик аргументовано износи синтезу тачних закључака о делу и исказује своје ставове.
3 бода	Ученик аргументовано износи тачне закључке о делу и исказује своје ставове.
2 бода	Ученик износи закључке без аргументације и исказује своје утиске о делу.
1 бод	Ученик износи своје утиске о делу.
0 бодова	Ништа од наведеног.

A.5. Поткрепљеност тврдњи (2 БОДА)

Смерница 4: Образложите своје тврдње и поткрепите их одговарајућим цитатима.

2 бода	Ученик исцрпно образлаже своје тврдње (користи цитате, наводи примере).
1 бод	Ученик делимично образлаже своје тврдње.
0 бодова	Ништа од наведеног.

Б. ПОВЕЗАНОСТ ТЕКСТА (4 БОДА)

Б.1. Садржајно обликовање текста (1 БОД)

1 бод	Есеј је на садржајном плану обликован у три целине (увод, разраду и закључак).
0 бодова	Есеј на садржајном плану није обликован у три целине.

Б.2. Смисленост и логичност текста (2 БОДА)

а) смисленост и логичност на нивоу реченице (1 БОД)

Могуће грешке

- бесмислене, неразумљиве или нелогичне реченице
- плеоназми
- изостављене речи

1 бод	0-2 грешке
0 бодова	3 и више грешака

б) смисленост, логичност и повезаност на дискурсном нивоу (1 БОД)

Могуће грешке

- неповезаност текста на надреченичном нивоу
- несврховити, сувишни елементи у тексту
- нефункционално цитирање
- нефункционална понављања

1 бод	0-2 грешке
0 бодова	3 и више грешака

Б.3. Прикладан стил (1 БОД)

Могуће грешке

- употреба неприкладне лексики и других елемената који не припадају одговарајућем функционалном стилу

1 бод	0-2 грешке
0 бодова	3 или више грешака

Ц. УПОТРЕБА СРПСКОГ ЈЕЗИКА (5 БОДОВА)

Ц.1. Правописна тачност (2 БОДА)

Могуће грешке

- интерпункција, велико и мало почетно слово, писање наводних знакова, скраћенице, састављено и растављено писање речи, писање речи страног порекла, бележење гласовних промена и друге грешке из области правописа српског језика

2 бода	0-1 грешка
1 бод	2-3 грешке
0 бодова	4 и више грешака

Ц.2. Граматичка тачност (2 БОДА)

Могуће грешке

- морфолошке грешке (нпр. употреба погрешног облика речи)
- синтаксичке грешке (нпр. неприхватљив ред речи у реченици)

2 бода	0-1 грешка
1 бод	2-3 грешке
0 бодова	4 и више грешака

Ц.3. Лексичка тачност (1 БОД)

Могуће грешке

- погрешна употреба речи на формалном или значењском плану, неприкладан избор речи, грешке у творби речи, употреба погрешне речи у устаљеним изразима

1 бод	0-2 грешке
0 бодова	3 и више грешака